

CONTRADICȚIA DINTRE DREPTUL LA VIAȚĂ ȘI AVORT

Irina BATIN,
studentă, anul II, USM
Alexandru ARSENI,
dr. în drept, cond. ştiinţific

Dreptul la viață, datorită caracteristicilor sale, s-a impus de timpuriu în sistemul juridic, devenind astfel un drept absolut, garantat de legislația statului nostru, precum și de tratatele internaționale.

Acest drept nu este însă asigurat şi garantat aşa cum se declară. Atare situație este cauzată nu doar de momentele de punere în aplicare a legii, dar în special din cauza unor contradicții prezente în legislația națională, cât și internațională, și anume, garantarea dreptului la viață și în același timp legalizarea avortului, fertilizării *in vitro*, eutanasiei, anularea pedeapsei capitale, iar în ultimul timp și promovarea prin legi a fenomenului homosexualitatii ș.a.

Constituția Republicii Moldova face o delimitare a drepturilor, înscriindu-le pe cele fundamentale într-o anumită ordine, care, după părerea noastră, nu este arbitrară. Astfel, cele din art.24 al Constituției fac parte din categoria drepturilor individuale ale persoanei, fiind denumite și drepturi care ocrotesc ființa umană ca entitate biologiocă.

Aceste drepturi individuale, formând o entitate inseparabilă, constituie baza întregului statut juridic al drepturilor omului, deoarece, fără astfel de premise cum ar fi dreptul la viață, la integritate fizică și psihică, oricare alte drepturi și-ar pierde sensul.

Dreptul la viață este primul drept garantat de Constituție, fiind ceva firesc, deoarece este cel mai natural, cel mai important drept al ființei umane.

Viaţa omului este apărată şi de alte norme de drept, altele decât cele constituționale, în special de normele dreptului penal, ca fiind un drept al individului, dar şi o valoare socială pe care ar trebui să o ocrotească statul în interesul întregii societăți.

Constituția Republicii Moldova utilizează noțiunea de drept la viață în **sens restrâns**, adică, dreptul la viață privind viața persoanei în sens fizic. De fapt, dreptul la viață presupune simpla facultate a individului de a trăi în sens fizic, fără a se referi la existența lui spirituală. Dreptul la viață presupune existența unei obligații corelative a tuturor celorlalți indivizi și a autorităților publice de a nu aduce atingere existenței fizice a persoanei.

Cum este apărat dreptul la viață în legislatia RM? Cu alte cuvinte, cum este executată această obligație de a nu aduce atingere existenței fizice a persoanei de către celelalte persoane și de către autoritățile publice, pentru că anume aceasta presupune garantarea dreptului la viață conform definiției.

Situația demografică actuală din țara noastră reflectă răspunsul la această întrebare, deoarece garantarea acestui drept este în strânsă legătură cu dezvoltarea demografică. Și sunt relevante aici unele statistici:

Fiecare al patrulea cuplu căsătorit din ţară, care are vârsta până la 30 de ani, este steril, adică nu poate avea copii. După 30 de ani, situaţia este şi mai gravă, pentru că fiecare al doilea cuplu nu mai pot avea copii. În mare parte infertilitatea cuplurilor este cauzată de avorturi, care poate avea drept consecinţă sterilitatea. Anual suportă avorturi peste 14.000 de femei din ţară şi acesta este doar numărul celor înregistrate. Dacă ar fi să luăm în calcul şi avorturile neînregistrate, susţine Gheorghe Palade, academician, ginecolog şi obstetrician, şeful spitalului nr.1, atunci situaţia ar putea fi reprezentată prin raportul de 1 copil născut la 3 copii avortaţi.

În ultimii 10 ani, populaţia Republicii Moldova scade în medie cu 8000 de locuitori anual, ceea ce constituie echivalentul a şase sate cu circa 1,3 mii de locuitori. Fondul ONU pentru Populaţie (UNFPA) şi Comisia Naţională pentru Populaţie şi Dezvoltare atenţionează că, pe termen mediu şi lung, consecinţele acestui declin demografic sunt dezastruoase.

În anul de studii 2007-2008, contingentul şcolar s-a redus cu aproape 27% faţă de anul de studii 2000-2001. Aceasta înseamnă că şcoala în R. Moldova a pierdut fiecare al treilea elev. Progno-

zele arată că în anul 2050, fiecare a treia persoană din R. Moldova va avea peste 65 de ani, adică, va fi pensionată, statul astfel nu va putea face față achitării pensiilor pentru că numărul persoanelor active, apte de muncă, va fi insuficient.

Potrivit doctorului american în sociologie Paul Cameron, pentru ca o naţiune să perpetueze, fiecare femeie din acea naţiune trebuie să dea naştere în medie la 2,1 copii, pe când în RM, fiecărei femeiîi revine să dea naştere în medie la 1,3 copii şi 1,8 avorturi. În felul acesta, în 35 de ani populaţia Moldovei va fi înjumătăţită.

Înțelegem foarte bine că nu putem vorbi despre progres economic în timp de criză demografică, sau despre stat fără societate. Deci, depășirea crizei demografice trebuie să fie o prioritate a noii guvernări şi a întregii naţiuni.

Ca să poată fi găsite soluţiile pentru depăşirea acestei crize, trebuie înţelese bine cauzele ei. Printre cauzele invocate cel mai des sunt menţionate bolile, sărăcia şi lipsa instituţiilor pentru protecţia populaţiei. Dar sunt şi altele care nu se iau în calcul sau sunt considerate neînsemnate. Oricum, ele sunt doar urmări ale unei cauze mai profunde, ale unei cauze majore care a provocat şi această criză demografică. Cauza aceasta este apostazia, adică abandonarea credinţei creştine de către națiunea noastră, chiar dacă în cadrul recensământului 95% din cetăţeni s-au declarat creştini.

În comunicatul de presă al Fondului ONU pentru Populaţie şi Comisia Naţională pentru Populaţie şi Dezvoltare pe marginea studiului realizat se spune:

„Indicele mortalităţii în 2008 a constituit 11,8‰, depăşindu-l pe cel al natalităţii (10,9‰). Morbiditatea (frecvenţa bolilor şi maladiilor într-o societate): pe cauze de deces, întâietatea revine bolilor cardiovasculare, tendinţă care continuă să crească”.

Şi aceasta se întâmplă în secolul XXI, când medicina este atât de avansată? Da, pentru că rămân tot atât de actuale şi cu aceeaşi putere cuvintele lui Dumnezeu care a avertizat poporul Său:

„ După ce aţi fost atât de mulţi ca stelele cerului, nu veţi mai rămâne decât un mic număr, pentru că n-ai ascultat de glasul Domnului Dumnezeului tău. După cum Domnul Se bucură să vă facă bine şi să vă înmulţească, tot aşa Domnul Se va bucura să vă piardă şi să vă nimicească; şi veţi fi smulşi din ţara pe care o vei lua în stăpânire”. (Deuteronom 28:62-63).

Iată de ce oamenii trebuie să cunoască Sfânta Scriptură, pentru că doar astfel vom reuși să soluționăm această situație de criză[1].

Una dintre reglementările din legislația noastră care reprezintă o neascultare față de poruncile lui Dumnezeu şi nu permite garantarea dreptului la viață, aducând astfel blestemul peste poporul nostru, este avortul.

Părerile oamenilor cu privire la practica avortului, precum și reglementarea juridică a acestuia sunt diferite de la o perioadă la alta și de la stat la stat. La noi în țară avortul nu este incriminat, decât dacă depășește limita de 12 săptămâni[2].

Astăzi, mulţi nu mai consideră avortul o crimă şi multe state chiar au adoptat politica de propagare a practicii avortului.

În octombrie 2010, în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei a fost prezentat raportul McCafferty, care afirma primordialitatea avortului în raport cu libertatea de conștiință, în măsura în care medicii sau personalul medical refuză, în baza conștiinței, să presteze servicii de avort. Același obiectiv implică și spitatele private, de exemplu cele catolice, care refuză sa presteze servicii de avort. Noi nu avem o prevedere expresă care să garanteze medicilor posibilitatea obiectării în bază de conștiință, avem doar norma constituțională și din Codul muncii, care apără convingerile religioase ale persoanei. Credem că ar fi binevenită o stipulare expresă în lege în acest sens.

Chiar dacă dreptul la viață este declarat a fi unul suprem, natural și cel mai important, fără de care celelalte nu au nici un sens, totuși, legislația noastră, și nu numai, contrazice această realitate prin faptul că legalizează avortul.

La prima vedere este o contradicție evidentă în legislația RM, dar se pare că există un argument juridic care anulează această contradicție. Acest argument constă în faptul că copilul conceput nenăscut nu este considerat persoană (în sens juridic), adică nu are capacitatea, aptitudinea de a avea drepturi.

Capacitatea juridică se împarte în capacitate de folosință și capacitate de exercițiu (mai mulți specialiști în domeniu susțin că această clasificare este valabilă doar pentru dreptul privat, în special pentru dreptul civil). Prin capacitate de folosință înțelegem capacitatea persoanei fizice de a avea drepturi și obligații civile[3]. Dar cel mai interesant

este că, potrivit alin.(2) al aceluiași articol, ,,capacitatea de folosință a persoanei fizice apare în momentul nașterii și încetează odată cu moartea".

Capacitatea juridică a persoanei, dacă vorbim de drepturile sale constituționale, apare la naștere. Până la naștere ea nu este considerată persoană, iar legea penală națională stipulează că protecția dreptului la viață a persoanei începe din momentul nașterii fiziologice a copilului[4]. Iată de ce, legea penală a Republicii Moldova apără dreptul la viață a copilului numai la naștere sau după naștere[5], iar eliminarea fătului prin orice mijloace nu constituie un omor, ci o efectuare ilegală a avortului[6].

Principiul pe care l-am expus mai sus potrivit căruia capacitatea juridică începe de la naștere este preluat din dreptul roman. Există însă și o excepție de la acest principiu – regula pe care dreptul roman a transmis-o lumii moderne: ,,Copilul conceput este privit ca și născut, ori de câte ori interesele lui o cer" (*Infans conceptus pro nato habetur, quotiens de commdis eius agitur*)"[7]. Cu părere de rău, această excepție, în legislația RM, a fost preluată doar în domeniul dreptului la succesiune. Astfel, conform art.18, alin.(3) Cod civil, ,,dreptul la moștenire al persoanei fizice apare la concepțiune dacă se naște vie". De ce nu am aplica această regulă și atunci când merge vorba despre dreptul la viață și avort? Or, dreptul la viață nu este un interes al copilului? De ce punem mai mult preț pe moștenire, pe proprietate decât pe viață? De ce copilul să nu aibă dreptul la viață din momentul concepției, dacă tot recunoaștem că dreptul la viață este cel mai important, fără de care celelalte nu au sens. Din cele prezentate concluzionăm că ierarhia drepturior stabilite de Constituția RM este doar una formală, în realiatate proprietatea este o valoare mult mai apărată decât viața omului.

Se impune ideea că copilul nenăscut nu este persoană și nu are nici un drept, dar cunoștințele elementare biologice arată că de fapt sunt denaturate lucrurile, pentru că copilul este persoană și ființă umană indiferent de stadiul dezvoltării la care se află. Aceasta ține de noțiunea biologică de specie. La fel ca și cuvintele „bebeluș" sau „adolescent", termenii de „embrion" și „făt" se referă la ființa umana în diverse stadii de dezvoltare. Semantica afectează percepțiile, dar nu schimbă realitatea; un copil este un copil, nu are importanță cum îl numim noi și nu contează cât de neutru sună sintagma „întreruperea voluntară a cursului sarcinii", ea înseamnă curmarea unei vieți.

Ar fi ideal să fie garantat în legislație dreptul la viață din momentul concepției, așa cum a făcut Ungaria recent, în aprilie 2011, adoptând o nouă Constituție care include un articol ce protejează viața din momentul conceperii. Articolul II al acestei Consituții prevede: ,,Demnitatea umană este inviolabilă. Fiecare ființă umană are dreptul la viață și la demnitate umană. Viața embrionară și fetală sunt supuse protecției din momentul concepției".

Alianța pentru Salvarea Familiilor din Moldova a elaborat proiectul de lege de consiliere preavort a femeilor aflate în criză de sarcină, care prevede instituirea unei proceduri de consiliere preavort.

Procedura de consiliere preavort care inițial era preconizat a fi instituită printr-un nou proiect de lege, va fi instituită printr-un nou articol 32 al Legii cu privire la ocrotirea sănătății, care ar căpăta următoarea formă:

Articolul 32'. Consilierea obligatorie a femeilor care solicită întreruperea voluntară a cursului sarcinii

(1) Operația de întrerupere a cursului sarcinii poate fi efectuată numai după ce femeia a fost informată și consiliată în mod obligatoriu și gratuit privind:

a) existența complicațiilor imediate și tardive, fizice și psihice ale întreruperii voluntare a cursului sarcinii;

b) dezvoltarea embrionară și fetală la momentul consilierii cu menționarea că această dezvoltare va fi întreruptă prin procedură medicală, asigurându-se, dacă este posibil, examinarea ecografică și înmânarea înregistrării acesteia;

c) alternativele întreruperii voluntare a cursului sarcinii, cum ar fi posibilitatea de încredințare a copilului spre adopție, darea copilului în asistență maternală sau în plasament simplu, creșe cu program săptămânal etc.;

d) asistența socială, medicală, psihologică și materială în timpul sarcinii și după naștere, furnizată de diverse instituții de stat sau organizații private.

(2) Procedura de consiliere presupune cel puțin o ședință de consiliere de la care începe să curgă termenul obligatoriu de gândire de 5 zile, în interiorul căruia medicul ginecolog nu poate recurge la întreruperea voluntară a cursului sarcinii.

(3) Dacă scurgerea integrală a termenului obligatoriu de gândire face imposibilă întreruperea cursului sarciniii pâna la expirarea primelor 12 săptămâni de sarcină, acest temen va fi scurtat.

(4) Consilierea poate fi efectuată şi în regim privat, în afara unităţilor spitaliceşti de stat.

(5) Nerespectarea procedurii de consiliere, precum și efectuarea operației de întrerupere voluntară a cursului sarcinii în lipsa certificatului care atestă efectuarea consilierii sau fără consimțământul soțului se pedepsește în conformitate cu legislația în vigoare.

Tot în vederea contribuirii la micșorarea numărului catastrofal de avorturi intenționăm introducerea consimțământului obligatoriu al soțului, prevedere propusă de Radu Ceban, student, anul II, USM, Facultatea de Drept, specializat în dreptul penal, membru al Asociației Obștești ,,Pentru Familie", care ar fi inclusă în cadrul art.32 din Legea cu privire la ocrotirea sănătății cu următorul conținut modificat:

Articolul 32. Întreruperea voluntară a cursului sarcinii

(1) Femeilor li se acordă dreptul să-şi hotărască personal problema maternităţii, cu excepția situației prevăzute în alineatul (2).

(2) În cazul femeilor căsătorite, este interzisă purcederea la întreruperea cursului sarcinii în lipsa acordului soțului, cu condiția ca conceperea să fi avut loc după ziua înregistrării căsătoriei cu prezentul soț la organele de stare civilă sau în această zi.

Tot în scopul promovării apărării vieții de la conceptie, Alianța Salvării Familiilor din Moldova organizează pe data de 1 iunie Marșul Vieții însoțit de mai multe manifestații și de o Declarație din partea ASFM.

Referințe:

1. Vasile Filat, autorul site-ului www.moldovacrestina.net, în articolul http://www.moldovacrestina.net/social/apostazia-principala-cauza-criza-demografica-moldova/

2. Codul Penal al Republicii Moldova, articolul 159.

3. Codul Civil al Republicii Moldova, articolul 18 alin. (2).

4. Comentariul Codului Penal, articolul 147.

5. Codul Penal al Republicii Moldova, articolul 147.

6. Codul Penal, articolul 159.

7. Volcinschi V., Cojocari E. Drept privat roman. – Chișinău, 2006, p.51.

*
* * *